

УНИВЕРЗИТЕТ УМЕТНОСТИ У БЕОГРАДУ

Већу интердисциплинарних студија Универзитета уметности у Београду

Косанчићев венац 29

11000 Београд

ИЗВЕШТАЈ

Комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта

„Преплетај – симулација, интеракција, материјализација“

(интерактивна платформа)

кандидаткиње Ане Цицковић

Веће интердисциплинарних студија Универзитета уметности у Београду, на седници одржаној 17. октобра 2024. године, донело је одлуку о именовању комисије за оцену и одбрану докторског уметничког пројекта мр ум. Ане Цицковић, студенткиње докторских академских студија студија Универзитета уметности у Београду, на студијском програму Дигитална уметност.

На основу увида у реализован уметнички део пројекта и поднети писани материјал, комисија у саставу:

др ум. Јулијана Протић, ванредни професор, Факултет примењених уметности у Београду, ментор

др ум. Александра Јованић, ванредни професор, Факултет ликовних уметности, Београд, коментор

мр ум. Драган Димчић, редовни професор, Факултет драмских уметности, Београд

др ум. Златко Цветковић, ванредни професор, Факултет примењених уметности у Београду

др ум. Иван Правдић, редовни професор, Академија уметности, Нови Сад

закључила је да кандидаткиња може да приступи одбрани докторског уметничког пројекта.

Биографија кандидата

Ана Цицовић рођена је у Београду 1973. године. Звање дипломираног дизајнера текстила стекла је на Факултету примењених уметности и дизајна у Београду 1997. године. Постдипломске интердисциплинарне уметничке студије завршила је на Универзитету уметности у Београду 2009. године, на студијском програму Дигитална уметност и стекла звање магистра уметности у области дигиталне уметности. Тренутно је на завршној години Интердисциплинарних уметничких докторских студија Универзитета уметности у Београду, на студијском програму Дигитална уметност.

Живи у Београду.

Професионална биографија:

Ана Цицовић је дизајнер текстила и дигитални уметник. Члан је УЛУПУДС-а. Од 1997. до 1998. године радила је у Етнографском музеју у Београду, као конзерватор текстила. Од 1995. до 2004. бавила се уметничком фотографијом и уникатним дизајном текстила. Сарађивала је са уметничком групом ЛУМ (Лаваторијум уметничких мисли) од 1994. до 1996. на уметничким пројектима, изложбама и документовању активности групе. 1997. године ради као графички дизајнер и модни фотограф у компанији ИНТЕГРА. Сарађивала је са Театром Лево у саставу АКУД „Лола” на изради костима за представу „Тело” 2000. године. Од 2004. до 2007. сарађује са текстилном фабриком „ММЦ Краљево” приликом израде визуелног идентитета и модних колекција. Била је аниматор превизуелизације церемоније отварања и затварања Универзијаде 2009. године, као и асистент аниматор у позоришној представи „Буђење”, у Позоришту на Теразијама, 2010. године.

Од 2003. године запослена у Вишој текстилној струковној школи за дизајн, технологију и менаџмент, садашњи Одсек висока текстилна школа за дизајн, технологију и менаџмент при Академији техничко-уметничких струковних студија, Београд. Током педагошке каријере стекла је наставничко звање професор струковних студија у пољу уметности, област Примењена уметност и дизајн, ужа област Дизајн текстила и одеће. Од 2021. године је руководилац студијског програма Дизајн текстила и одеће. Држи наставу на предметима Основе дизајна, Дизајн тканог и плетеног текстила 1, Дизајн тканог и плетеног текстила 2, Дизајн текстилних структура 1, Дизајн текстилних структура 2, Дизајн текстилних

површина 1, Дизајн текстилних површина 2, Дигиталне технике у дизајну и конструкцији одеће, Дигитални дизајн текстила и одеће 1, Дигитални дизајн текстила и одеће 2. У оквиру пројекта Министарства просвете Развој високог образовања радила је веб-дизајн платформе Студио плетенина 2021 – 2022. године.

Самосталне изложбе:

2004. „Забрањено ходање по леду,” уникатне фотографије на фотоемулзији на јапанским папирима, СКЦ Крагујевац

2003. „Искреност?“, инсталација (комбинација светлосних кутија са вишеслојном сликаном свилом и саморазграђујућих фотографија – аутопортрета), Галерија Сингидунум, Београд

2001. „Без назива”, фотографије, Арт Кафе, Зрењанин

Издвојене групне изложбе:

2022. „Јади; Младог; Вертера”, комбинована техника, на Пренеси даље, Манакова кућа, Београд

2021. „Генератор успомена преплитањем 2”, дигитална интерактивна апликација, изложба Smart Art Галерија N.O. Concept, Београд

2019. „Пикселизација”, таписерија, на 20 година колоније таписериста Бошко Петровић, Галерија Свилара, Атеље 61, Нови Сад

2016. „Генератор успомена преплитањем”, дигитална интерактивна апликација, на Померање граница, Музеј примењене уметности, Београд

2014. „Ауто(р)портрет”, фото-колажи, на Померање граница, Галерија РТС, Београд

2007. „Пикселизација”, таписерија, на Тријенале уметности таписерије, Нови Сад

2002. „Пројекат РЕРНА”, суоснивач уметничког простора за мултимедијалне догађаје у сарадњи са групом ЛУМ, Београд.

2000. „PRINTLINE, phase II”, Lower East side gallery, фотографије (групни уметнички пројекат), Њујорк, САД

1997. „Пратите нас”, изложба и перформанс иновативног приступа дизајну одеће, Манакова кућа, Београд

1996. „Деконструкција”, зидна текстилна инсталација, фотографија и перформанс (са уметничком групом ЛУМ), Бијенале таписерије, Дом војске, Београд

1995. „Неукротиви футуризам”, модни перформанс, у Библиотека града Београда, Београд

1995. „Форма у трансу”, модни перформанс, Филмски град, Кошутњак, Београд

Уметничке колоније:

- 2004. Сазив колоније таписериста, Атеље 61, Нови Сад, Петроварадинска тврђава
- 2002. Мултимедијални интернационални уметнички фестивал ЦЕСТА, Табор, Чешка
- 2001. Уметничка колонија у организацији Црвеног крста, Боговађа
- 1997. Други текстилни симпозијум, Сирогојно, Златибор, Србија

Детаљна анализа докторског уметничког пројекта

Докторски уметнички пројекат „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација” бави се истраживањем заједничких визуелних и комуниколошких својстава текстила и текста, као и различитим методама повезивања елемената текстилног дискурса са текстом, у области дигиталне уметности и, генерално, у домену дигиталног. Интердисциплинарним приступом, на различите начине и различитим методама, кроз однос „предмет/слика/текст”, испитани су и представљени савремени облици комуникације у текстилном дискурсу, као и потреба за очувањем културне баштине – сећања на традицију израде текстила, као начина изражавања, које треба сачувати од заборава.

Уметнички пројекат обухвата и комбинује уметничке радове који заузимају и физички и дигитални простор. Кроз преплетајне матрице, које докторандкиња тумачи као врсту кода, поступком трансформисања значења шематског записа положаја нити у тканини, осмишљеног као врсте писма, са елементима текста (слова, бројева и знакова интерпункције), текстил је, дословно, постављен у раван писма. То значи да су му дата значења симбола којима се записује текст. Ово „преплетано писмо” је кроз различите облике дигиталне надоградње представљено у три модуларне целине. У оквиру сваке од ових целина, матрице су постављене у другачију улогу, чиме је докторандкиња представила неке од својих идеја за њихову примену у интердисциплинарним дигиталним уметничким праксама. Све матрице су преведене у сложене кодове путем осмишљеног система, који је произашао из личног доживљаја докторандкиње о изгледу преплетаја. Упоредном анализом објективних и субјективних карактеристика, како преплетаја, тако и слова писма, смислено је надограђен лични доживљај динамичног распореда црних и белих квадрата који представљају ткачку шему. Преплетаји су у форми матрица представљени као дигитално

читљиве визуелне представе, које, постигнутим визуелним ритмом и интеракцијом, производе емотивне реакције.

Изложбена поставка реализована је у „Галерији ФСУ” у Београду, у новембру 2024. године. Она се састојала од радова: апликације „Преплетај” — дигиталне интерактивне платформе која генерише преплетајне матрице од текста, где су посетиоци имали могућност да уношењем текста путем тастатуре рачунара сами креирају текстилне матрице и направе своју преплетајну шему, структуру. Такође, део поставке чинила је инсталација у простору „Лични кодови” која представља сегменте интимног сећања у коме су преплетајне матрице презентоване као рељефи штампарских слова. Састоји се од геометријских објеката направљених од чврстог материјала за које је предвиђено да, путем технологије проширене стварности, буду декодиране у реченице помоћу таблет рачунара. Инсталацију која се састоји од шест рељефних слика публика може да истражи кроз апликацију на таблет рачунару, откривајући приказане реченице. Трећи део изложбе представљао је „Интерактивну сензорну таблу” димензија 135×60 центиметара, на којој су као композиција постављене ручно ткане рељефне текстилне минијатуре. Уз помоћ осмишљеног система за регистровање притиска који је интегрисан у ткане минијатуре, корисници су додиром покретали визуелни приказ карактера (слова, броја или знака) који се приказивао на екрану.

Практични део пројекта

Апликација „Преплетај” представља интерактивну платформу за генерисање преплетајних матрица од текста. Текст се исписује куцањем на тастатури рачунара, а при покретању апликације, она генерише матрице у интернет претраживачима. Да би корисник могао да прати процес генерисања матрица током писања, апликација је унутар претраживача подељена на два „прозора”. У горњем прозору корисник уписује текст који жели да „кодира” у матрице, док се у доњем прозору генеришу матрице од карактера куцаног текста, образујући преплетајну композицију. Текст, а самим тим и матрице, могу да се мењају, исправљају, бришу и додају, као и при писању текста помоћу рачунара, тако се свака измена у тексту аутоматски одражава на матрицу.

„Интерактивна сензорна табла”, димензија 135×60 центиметара, замењује тастатуру рачунара. То је рад реализован у форми текстилних минијатура које су израђене од глатког полиестерског конца за вез. На свакој минијатури описан је сензорни квалитет фонеме који

је материјализован као ручно ткане форме. Доживљај слова азбуке, бројева и одређених знакова интерпункције може се осетити, чулом додира, преласком врховима прстију преко откане матрице слова. Минијатуре рељефом приказују „Ток”, „Зрнастост”, „Тежину”, „Двојакост”, „Грубост” и др. Постављене су као произвољна композиција на транспарентну таблу и реагују на притисак, приказујући на екрану рачунара карактер (слово, број или знак) који означавају. У процесу израде сензорне табле обједињени су техника ручно тканих минијатура и дигитална технологија, ради декодирања значења сваке ткане површине. Помоћу осмишљеног система за регистровање притиска, постављених у ткане минијатуре, остварена је интеракција корисника и тканине путем додира.

Рад „Лични кодови” састоји се од шест рељефних слика које публика може да истражује у галерији, али и кроз предвиђену апликацију на мобилном телефону или таблет рачунару, откривајући приказане реченице. „Лични кодови” су геометријски објекти који се асоцијативно повезују са визуелним кодовима (дводимензионалним кодовима) и, донекле, графемима, пре него са текстилом. Представљају рељефне сегменте који се склапају у композиције, што подсећа на принцип слагања штампарских слова у речи и текстове у првим штампарским пресима. Оваквим приказом преплетајних матрица остварена је њихова визуелна сличност са изгледом дводимензионалних и тродимензионалних QR кодова. Рад је реализован компоновањем сегмената – матрицама које су израђене технологијом 3Д штампе од чврсте, еколошки прихватљиве, биоразградиве PLA пластике. Препознавање „Личних кодова”, односно матрица технологијом проширене стварности, било би условљено позиционирањем камере у односу на рад, тако да су и поред своје структуралне чврстине ови радови заправо „крхки” – зависе од позиције корисника у односу на уметнички рад. Овај контраст је битан аспект докторског уметничког пројекта „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација” у коме се, константно, преиспитују контрасти кроз односе појмова: лично и опште, ручно и генерисано, интимно и јавно, мушко и женско, наслеђено и индивидуално, чврсто и меко, стабилно и крхко.

За израду матрица докторандкиња је користила низ рачунарских програма: за израду преплетаја „DB WEAVE”, за обраду слике „Adobe Photoshop”, за моделовање 3Д објеката „Blender”, за превођење тродимензионалних објеката у рачунарски језик 3Д штампача програм отвореног типа „UltiMaker Cura”, за примену технологије проширене стварности „Vuforia Engine”. У радовима су коришћени језици за означавање и стилизовање садржаја

на интернету HTML и CSS, програмски скрипт језик JavaScript и програмско окружење за креативно кодирање Processing.

Писани део пројекта

У писаном делу докторског уметничког пројекта детаљно су објашњени појмовно-теоријски аспекти истраживања и анализе – концептуално, теоријски, методолошки и техничко-технолошки, као и постигнути резултати истраживања. Такође, детаљно је образложен процес реализације практичног дела пројекта.

Текст је подељен је на девет поглавља, у оквиру којих су издвојена потпоглавља: Увод, Текстил, Писмо, Код, Комуникација, Методологија, Предмет и циљ рада, Практичан рад (опис) и Закључак, укључујући и Литературу, Интернет издања, Интернет изворе и ликовне прилоге. У писаном делу, докторандкиња детаљно и прегледно објашњава развој и феномен текстила и преплетаја, као структурне јединице и као кода, развој рачунарских програма за израду тканина, текстилни наратив/текст у текстилу и дигиталном окружењу, историјски преглед и морфологију различитих писама, кода и комуникације, уз приказ и анализу референтних примера. Подробно је објаснила методологију рада током израде писаног и практичног дела пројекта, предмет и циљ рада, детаљно је описала процес израде практичног рада и анализира сопствени уметнички рад у контексту текстила и његових скривених (кодираних) значења. У теоријским радовима, преиспитала је бинарним кодом, алгоритмом, поређење текстила са језиком и писмом, користећи релевантну литературу и Интернет изворе.

Оцена остварених резултата

Истражујући савремени текстил, кроз промене у приступу изради и концептуализацији, докторски уметнички пројекат повезао је комуникацијске елементе традиционалног текстила са савременом текстилном уметничком праксом, поступком надограђивања значења преплетаја. Преплетај дефинише структуру сваке ткане површине, док у жакар тканинама дефинише и дезен. Ово је, у истраживању и уметничком раду, створило могућност за смислено креирање преплетаја као елемената који, попут пиктограма, имају ново значење. Издвајању преплетаја претходило је истраживање значења утилитарних и утврђених структуралних вредности и квалитета (текстилне) робе, као и поетичког

сагледавања тканина кроз теоријске радове који дефинишу и обрађују тематику комуникације мотивима и бојама тканина као врсте језика. Надовезујући се на теоријска разматрања теоретичара Ролана Барта у којима се „саобраћајни знаци, симболички обреди, форме учтивости... храна, одећа, покућство, мода, филм и књижевност” анализирају као врста језика/система значења, кроз развој докторског уметничког пројекта „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација” конструкциони елемент – преплетај сагледава се у ширем контексту, као знак, односно систем значења произашао из текстилног дискурса. На основно значење преплетаја надограђено је ново симболичко значење, подстакнуто могућностима дигиталне технологије за визуелну манипулацију шематским приказом (односа нити у тканом текстилу) као графичким елементом осмишљеним и редефинисаним као врстом слова. Остварен је циљ да је шематски приказ преплитања нити у тканини, који је близак графичком представљању и визуелизацији кода у рачунарским програмима, погодан за разраду уз примену дигиталне технологије. У пренесеном смислу, активност ткања је упоређена са (кодираним) животним циклусом који се састоји од низа околности и догађаја – од преплитања потенцијала и могућности са оним што се током живота остварује, односно активирања одређених делова (наслеђеног и усвојеног) кода.

Такође, остварен је циљ да се кроз уметничку праксу сачува од заборава сећање, пре свега, лично, као и опште, на бескрајно велико наслеђе опредмећено у крхким текстилним предметима чији недостатак можда осетимо тек када их више не буде ни било. Кроз идеју да се код публике посредно произведе тај осећај, не презентујући меку, шарену, разиграну површину, него хладни монохромни свет садашњице, докторандкиња је успела да активира свест о важности мекоће, физичког присуства, боја и позитивних мисли у непосредној близини и ширем окружењу.

Критички осврт референата

У докторском уметничком пројекту „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација” истражена је и приказана веза текстила и текста, кроз однос значења тканих текстилних мотива и карактера алфабета. У складу са постављеном хипотезом да су значења и мотиви који се користе у изради традиционалног текстила широм света изузетно слични, и да је „језик” којим се изражавао текстил, у поређењу са конвенционалним писмима, много дуже био и остао универзалан, осмишљен је систем и алгоритам који, путем

преплетаја, представља (кодир) алфабет. То писмо је компоновано као што се шематски приказује и преплетај, организован у форме матрица. Визуелно и концептуално, преплетајно писмо је једна врста осмишљеног уметничког кода. На основу поставке преплетаја као кода, истражене су, реализоване и представљене, у оквиру изложбе, могућности за његову примену у креирању дигиталних уметничких радова.

Из потребе преиспитивања наслеђених кодова који дефинишу докторандкињу у односу на друге људе и пошавши од тога да су тканине и речи имале велику улогу у формирању „њених кодова”, она је текстилне преплетаје превела у облик комуникације текстом, у форми кодираниог писма. Будући да су преплетаји тканина дефинисани као матрице, симболи, они су установљени као део текстилно-дигиталног наратива. Како структура и значење преплетаја нису директно повезани са текстилним наративом (и текстилним причама), Ана Цицовић је креирала оригинално, ауторско виђење значења преплетаја као писма. Ова идеја ослања се на пројекат Голана Левина „Машина за синтетизовање алфабета” (енг. „Alphabet Synthesis Machine”) из 2001. године. Значајна разлика је та што су у Левиновом „online” уметничком раду корисници могли да креирају сопствене верзије алфабета, поштујући сва правила која важе за исти, али, већина тако генерисаних слова није могла да се протумачи, зато што су имали карактеристике непознатог писма, насталог у оквиру познатог система.

Остварен је циљ рада је да се, истраживањем односа између савремених дигиталних уметничких пракси и текстилног наслеђа, трансформише идеја очувања наше традиционалне текстилне уметности кроз примену преплетаја у дигиталним медијима. Под текстилним наслеђем докторандкиња не подразумева само истакнуте и високо вредноване рукотворине (попут Пиротског или Стапарског ћилима), већ и оне које су у прошлости израђиване као породична вредност, која носи лични „печат” и препознатљивост – неразвијен и сиров, али искрен и значајан за чланове породице и појединца (носиоца гена, презимена, порекла), који поседовањем текстилних артефаката осећа припадност, снагу и љубав уткану у често несавршене и грубе тканине. Указано је да би промена медија, материјала и функције преплетаја, који су предочени у теоријском и практичном истраживању, могли да учине помак ка преиспитивању вредности традиционалног текстила у смислу примене тих вредности на посредан и савремен начин у новомедијским праксама. Теоријско и уметничко истраживање и извођење одговарајућих резултата докторандкиња је спровела користећи литературу и Интернет изворе који су у складу са постављеном темом

и предметом истраживања, основним полазиштима, сврхом, методама и циљевима докторског уметничког пројекта.

Закључак комисије

Докторски уметнички пројекат „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација“ је оригинално и инвентивно уметничко дело које интердисциплинарним приступом, на различите начине и различитим методама, повезује заједничка визуелна и комуниколошка својства текстила и текста – елементе текстилног дискурса са текстом кроз однос „предмет/слика/текст“, у области дигиталне уметности. Преплетај, као градивна јединица, у оквиру пројекта симболично је третиран као визуелни код, инспирисан аналогijом ткања и живота. Преплитање датих/наслеђених и остварених квалитета симулира се у процесу ткања, чиме се приказује циклус живота, односно успешност „кода“. На основно значење преплетаја надограђено је ново симболичко значење, подстакнуто могућностима дигиталне технологије за визуелну манипулацију шематским приказом (односа нити у тканом текстилу) који је као графички елемент осмишљен и редефинисан као врста слова. Осмишљене су и направљене преплетајне матрице које су и ручно ткане и генерисане дигитално и технологијом проширене стварности, уобличене у три интерактивне целине представљене на изложби. У оквиру сваке од ових целина, матрице су постављене у другачију улогу, чиме је Ана Цицковић остварила и представила неке од својих идеја за њихову примену у интердисциплинарним дигиталним уметничким праксама. Остварени су циљеви докторског уметничког пројекта да се, истраживањем односа између савремених дигиталних уметничких пракси и текстилног наслеђа, трансформише идеја очувања наше традиционалне текстилне уметности кроз примену преплетаја у дигиталним медијима.

Теоријско и уметничко истраживање и извођење одговарајућих резултата докторандкиња је спровела користећи литературу и Интернет изворе који су у складу са постављеним темом и предметом истраживања, основним полазиштима, сврхом, методама и циљевима докторског уметничког пројекта.

Извршена је провера оригиналности докторског уметничког пројекта „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација“ (интерактивна платформа) и утврђено подударане текста износи 3 %. Овај степен подударности последица је личних имена и библиографских података о коришћеној литератури, тзв. општих места и података.

Имајући све наведено у виду, комисија предлаже Већу и Сенату Универзитета уметности у Београду да одобри одбрану докторског уметничког пројекта „Преплетај – симулација, интеракција, материјализација“ (интерактивна платформа) кандидаткиње мр ум. Ане Цицковић.

У Београду, 30. 11. 2024.

Комисија:

др ум. Јулијана Протић, ванредни професор, Факултет примењених уметности у Београду,
ментор

др ум. Александра Јованић, ванредни професор, Факултет ликовних уметности, Београд,
коментор

мр ум. Драган Димчић, редовни професор, Факултет драмских уметности, Београд

др ум. Златко Цветковић, ванредни професор, Факултет примењених уметности у Београду

др ум. Иван Правдић, редовни професор, Академија уметности, Нови Сад